

Målnummer:	1830-1991	Avdelning:	
Avgörandedatum:	1993-02-23		
Rubrik:	Avdrag vid inkomsttaxeringen har medgetts för skäliga rättegångskostnader i en arbetsrättslig tvist om omplacering och uppsägning. Inkomsttaxering 1989.		
Lagrum:	20 § och 33 § kommunalskattelagen (1928:370)		
Rättsfall:	<ul style="list-style-type: none">• RÅ 1938 ref. 34• RÅ 1945 Fi 743• RÅ 1951 Fi 910• RÅ 1955 Fi 1616• RÅ 1960 Fi 434• RÅ 1960 Fi 435• RÅ 1963 Fi 1651• RÅ 1964 Fi 486• RÅ 1966 Fi 902• RÅ 1969 Fi 367• RÅ 1969 Fi 1189• RÅ 1969 Fi 1460• RÅ 1972 Fi 391• RÅ 1973 Fi 771• RÅ 1975 ref. 101• RÅ 1976 ref. 84• RÅ 1979 Aa 192• RÅ 1986 ref. 128• RÅ 1988 ref. 49		

REFERAT

D.E. innehade tjänst som förvaltningschef vid Högskolan i Luleå. Styrelsen för högskolan beslutade den 27 februari 1987 att säga upp D.E. från tjänsten som förvaltningschef på grund av förhållanden som hänförde sig till honom personligen. D.E. väckte talan vid Luleå tingsrätt mot Staten genom Universitets- och högskoleämbetet och yrkade bl.a. att uppsägningen skulle förklaras ogiltig. Tingsrätten beslutade den 9 mars 1988 att lämna D.E:s talan utan bifall och förordnade att vardera parten skulle svara för sina rättegångskostnader. Domen överklagades till Arbetsdomstolen (AD), som den 1 juli 1988 beslutade att fastställa tingsrättens dom såväl i huvudsaken som i fråga om rättegångskostnaderna vid tingsrätten. Därutöver förpliktades D.E. att ersätta Staten dess rättegångskostnader i AD med 83 580 kr, varav 40 000 kr avsåg ombudsarvode, jämte ränta. D.E. yrkade i sin självdeklaration 1989 avdrag med 151705 kr för kostnader i samband med arbetstvisten.

Taxeringsnämnden fann att D.E. inte var berättigad till det yrkade avdraget och medgav det i 33 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928:370) föreskrivna schablonavdraget med 3 000 kr.

I besvär hos länsrätten vidhöll D.E. sitt yrkande.

Länsrätten i Norrbottens län (1990-10-12, ordförande Lundh) yttrade: Enligt 20 § kommunalskattelagen skall vid beräkningen av inkomsten från särskild förvärvskälla alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande avräknas från samtliga intäkter i pengar eller pengars värde som har influerat i förvärvskällan under beskattningsåret. - Avgörande för avdragsrätten inom de särskilda förvärvskällorna är att utgiften är gjord för intäkternas förvärvande och bibehållande. Däremot är avdrag inte tillåtet för förvärvskällans förvärvande och inte heller för dess utvidgning och

förbättring. - Vad gäller rättegångskostnader samt andra advokat- och utredningskostnader blir det således i varje särskilt fall avgörande om kostnaden kan anses vara gjord för förvärvande och bibehållande av intäkterna i viss förvärvskälla eller inte. Enligt praxis har rättegångskostnader i tvister om lönefordran ansetts avdragsgilla. Däremot har avdrag inte medgetts när processen gällt återfående av lämnad tjänst. - Av handlingarna i målet framgår att styrelsen för Högskolan i Luleå den 27 februari 1987 beslutade att säga upp D.E. från tjänsten som förvaltningschef vid högskolan. D.E. har av arbetsgivaren erbjudits omplacering till andra befattningar inom och utom Högskolan i Luleå med bibehållen lön. Han har emellertid inte accepterat dessa erbjudanden. - D.E. yrkar avdrag för de rättegångskostnader som han åsamkats i process, som han fört i Luleå tingsrätt och AD, för att få uppsägningen ogiltigförklarad. - Av AD:s dom framgår att förvaltningschefen vid Högskolan i Luleå innehar en av de mest centrala befattningarna i högskolans ledning. Tillsammans med rektorn, som är högskolans främste företrädare, bildar förvaltningschefen högskolans rektorsämbete. Rektorsämbetet har bland annat att tillse att beredning och verkställighet av beslut som ankommer på högskolestyrelsen fullgörs och svarar under styrelsen för den löpande verksamheten vid högskolan. Rektorsämbetets ärenden avgörs av rektor i närvaro av förvaltningschefen. Inom rektorsämbetet svarar förvaltningschefen för högskolans administrativa och ekonomiska verksamhet. Förvaltningschefen leder den för högskolan gemensamma förvaltningsorganisationen och har bland annat särskilt att svara för beredning och föredragning av ärenden och verkställighet av beslut som ankommer på högskolestyrelsen och rektorsämbetet. - D.E. har i praktiken tjänstgjort som förvaltningschef vid Högskolan i Luleå sedan den 1 juli 1974 och har innehaft befattningen som sådan sedan den 1 juli 1977. - Tvisten, där D.E. åsamkats de rättegångskostnader för vilka han nu yrkar avdrag, har avsett tjänsten som förvaltningschef inte lönen. Den har inte heller avsett tvist om en redan lämnad tjänst. - I det av D.E. åberopade notisfallet RÅ 1969:1189 anförde Regeringsrätten att de åtgärder den skattskyldige vidtagit i samband med konflikten med Bank- och fondinspektionen i huvudsak avsett att bestrida ett ifrågasatt entledigande från hans förordnande tillsvidare som byråchef vid inspektionen och att sålunda försvara hans därav härflytande inkomster. Fråga hade icke varit om ansvar för tjänsteförseelser. Skäliga utgifter för nämnda åtgärder borde därför bedömas som kostnader, vilka är avdragsgilla enligt 20 § kommunalskattelagen. - D.E. har genom processen i tingsrätten och AD avsett att försvara sina från tjänsten som förvaltningschef härflytande inkomster. Tjänsten har uppenbarligen legat på en högre nivå än de tjänster som han i stället har erbjudits. Inkomstutvecklingen kan därför antas ha varit gynnsammare för D.E. om han fått behålla tjänsten som förvaltningschef. Kostnaderna för processen bör därför anses som kostnader för förvärvskällans bibehållande och är då avdragsgilla enligt 20 § kommunalskattelagen. - Med bifall till besvären sätter länsrätten ned D.E:s taxeringar till de belopp, som framgår av bilaga (här utelämnad).

Länsskattemyndigheten yrkade i besvär i första hand att avdraget för rättegångskostnader skulle vägras och i andra hand att avdraget i vart fall skulle begränsas till skäliga 20 000 kr. Som skäl anförde myndigheten i huvudsak att kostnaderna inte hade varit nödvändiga för tjänsteintäkternas förvärvande och bibehållande eftersom D.E. erbjudits andra befattningar inom högskolan med bibehållen lön.

D.E. bestred bifall till överklagandet och anförde i huvudsak följande. Arbetstvisten hade avsett en rättslig prövning av ett entledigande från en statlig chefstjänst. De erbjudna alternativa tjänsterna var på väsentligt lägre nivå och med annorlunda arbetsuppgifter. Om han hade accepterat någon av de erbjudna tjänsterna hade han, i vart fall på sikt, fått lägre inkomster eftersom den framtida inkomstutvecklingen för chefstjänsten måste antas bli gynnsammare än för de erbjudna lägre tjänsterna. D.E. åberopade rättsfallet RÅ 1969 Fi 1189.

Kammarrätten i Sundsvall (1991-02-04, Zackari, Larsson, referent, Knutsson) yttrade: Som länsrätten antecknat i sina domskäl skall enligt 20 § kommunalskattelagen vid beräkningen av inkomsten från särskild förvärvskälla alla omkostnader under beskattningsåret för intäkternas förvärvande och bibehållande avräknas från samtliga intäkter i pengar eller pengars värde som har inlutit i förvärvskällan under beskattningsåret. - Av utredningen i målet framgår att D.E. i samband med entledigandet från tjänsten som förvaltningschef vid högskolan blev erbjuden tre andra tjänster inom skolan. Dessa tjänster var på lägre nivå men D.E. skulle vara bibehållen förvaltningschefs lön. Det ifrågasattes sålunda inte från arbetsgivarens sida att D.E:s anställning vid högskolan skulle upphöra i och med entledigandet från tjänsten som förvaltningschef. Den omständigheten att de alternativa tjänsterna varit på lägre nivå och inneburit andra arbetsuppgifter än tjänsten som förvaltningschef saknar enligt kammarrättens mening betydelse i förevarande sammanhang. På grund av det anförda och då en förväntad framtida gynnsam inkomstutveckling avseende tjänsten som förvaltningschef inte kan grunda avdragsrätt enligt 20 § kommunalskattelagen skall skattemyndighetens besvär bifallas. - Med ändring av länsrättens dom fastställer kammarrätten taxeringsnämndens beskattningsåtgärder.

I besvär hos Regeringsrätten yrkade D.E. att länsrättens dom skulle fastställas.

Prövningstillstånd meddelades.

Regeringsrätten (1993-03-17, Tottie, Berglöf, Ragnemalm) yttrade: Såvitt avser inkomstlaget tjänst kan rätt till avdrag för rättegångskostnader komma ifråga endast om kostnaderna är föranledda av åtgärder för att förvärva eller bibehålla intäkterna. Med ett bibehållande av en tjänsteintäkt får härvid jämställas rätten till en med tjänsten förutsebar löneutveckling även om denna inte omedelbart kan anges. En ytterligare förutsättning för avdraget är emellertid att den skattskyldige kan anses ha fog för att i en rättegång förfakta sin uppfattning om rätt till tjänsteintäkten. Bedömningen av frågan om den skattskyldige kan anses haft en skälig anledning att driva kravet till rättegång får avgöras genom en vägning av samtliga förefintliga omständigheter. Det förhållandet att utgången i målet kan vara negativ för den skattskyldige är härvid emellertid inte i sig av avgörande betydelse.

Av handlingarna i ärendet framgår bl.a. följande. D.E. erbjöds i samband med att han sades upp från tjänsten som förvaltningschef vissa andra tjänster. Accepterade han någon av dessa tjänster skulle tjänsten lönegradsplaceras i vanlig ordning men han skulle få behålla sin tidigare lön så länge detta var till hans förmån. Han accepterade dock inte någon av de erbjudna tjänsterna och den 27 februari 1987 sades han upp från sin tjänst som förvaltningschef. Statstjänstemannaförbundet (ST) väckte den 2 mars 1987 för hans räkning talan i AD med yrkande att uppsägningen skulle förklaras ogiltig. ST yrkade vidare bl.a. att AD skulle fatta interimistiskt beslut om att avstängningen skulle upphöra. AD fann i beslut den 18 mars 1987 att det inte hade förebragts någon omständighet som kunde anses utgöra giltigt skäl för avstängningsbeslutet. Sedan tvisteförhandlingar genomförts beslöt ST att inte längre föra D.E:s talan i AD. På begäran av honom hänvisade därefter AD målet till Luleå tingsrätt, som i dom den 9 mars 1988 bl.a. fann att saklig grund förelåg för uppsägningen. Sedan bl.a. D.E. överklagat domen till AD, fastställde AD i dom den 1 juli 1988 i huvudsaken det slut som tingsrätten kommit till.

Tingsrätten fann i sin dom att D.E. borde anses ha haft skälig anledning att få tvisten prövad av domstol och att vardera parten vid den bedömningen borde bära sina rättegångskostnader. Även AD uttalade att D.E. haft skälig anledning att få tvisten prövad i tingsrätten och att därför tingsrättens förordnande om rättegångskostnader skulle stå fast. Däremot fann AD att D.E. inte kunde anses ha haft skälig anledning att få saken prövad i AD.

De i målet aktuella rättegångskostnaderna hänför sig till en tvist i tingsrätten

och AD, som avsett D.E:s tjänst som förvaltningschef. Genom processen får han emellertid även anses ha försvarat sina med innehavet av tjänsten förbundna intäkter och därmed också rätten till den löneutveckling som naturligen följer härav. De omplaceringsalternativ som D.E. erbjudits har avsett tjänster i vilka han under lång tid inte skulle få några löneförhöjningar. Dessa alternativa tjänster framstår därför ekonomiskt som väsentligt oförmånligare. D.E. får vid sådant förhållande anses berättigad till avdrag för sina rättegångskostnader i den utsträckning som han kan anses ha haft skälig anledning att driva sitt krav att få behålla sin tjänst som förvaltningschef inför domstol. Såväl tingsrätten som AD har funnit att han haft skälig anledning att få tvisten prövad i tingsrätten men enligt AD hade han inte haft samma skäl för att fullfölja processen. Med hänsyn härtill och med beaktande av de ytterligare omständigheterna i målet får han anses berättigad till avdrag för de rättegångskostnader som han nedlagt under år 1988 och som hänför sig till tingsrättsprocessen. I brist på närmare utredning härom får dessa kostnader beräknas till 30 000 kr.

Regeringsrätten ändrar kammarrättens dom och bestämmer D.E:s taxeringar 1989 till följande belopp: (här uteslutna).

Regeringsråden M. Sjöberg och Lindstam var av skiljaktig mening och ansåg att kammarrättens dom skulle fastställas.

Föredraget 1993-02-23, föredragande Karlsson,
målnummer 1830-1991

Sökord: Inkomst av tjänst - avdrag medgivet för rättegångskostnader på grund av arbetstvist

Litteratur: prop 1983/84:165 s. 42
Ds Fi 1986:20 s. 26
GRS Skattehandbok, del 1, s. 20:32-33
Grosskopf m.fl., Inkomst- och förmögenhetsbeskattning, 8:e uppl., 1989, del 1, s. 125-126, 177, 214, del 2, s. 99-100
Lodin m. fl., Inkomstskatt, 1990, s. 83-84, 89
Lunning, Anställningsskydd, 7:e uppl. 1989, s. 480-481
